

206.

Na osnovu člana 32 stav 1 tačka 2 al. 2 i 3 Zakona o bezbjednosti hrane ("Službeni list CG", broj 57/15), Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja donijelo je

N A R E D B U

O MJERAMA ZA UTVRĐIVANJE PRISUTNOSTI GENETIČKI MODIFIKOVANOG PIRINČA I PROIZVODA OD PIRINČA PORIJEKLOM IZ KINE PRILIKOM UVOZA

- (1) Pošiljke pirinča i proizvoda od pirinča porijeklom iz Kine mogu se uvoziti i stavljati na tržište nakon utvrđivanja prisutnosti genetički modifikovanog pirinča i proizvoda od pirinča.
- (2) Ova naredba primjenjuje se na pirinač i proizvode od pirinča date u Prilogu 1.
- (3) Pošiljke pirinča i proizvoda od pirinča mogu se uvoziti ako ih prati laboratorijski izvještaj za svaki lot ili seriju i zdravstveni sertifikat koji izdaje nadležni organ Republike Kine (Entry Exit Inspection and Quarantine Bureau of the People's Republic of China) (AQSIQ) izdat na obrascu 1, pod uslovom da je izvršena provjera prisutnosti genetički modifikovanih organizama laboratorijskim ispitivanjem u skladu sa Prilogom 2.
- (4) Laboratorijski izvještaj i zdravstveni sertifikat iz tačke 3 ove naredbe moraju biti prevedeni na crnogorski jezik.
- (5) Ako pošiljku pirinča i proizvoda od pirinča porijeklom iz Kine ne prati laboratorijski izvještaj i zdravstveni sertifikat iz tačke 3 ove naredbe pošiljka se vraća u zemlju porijekla ili uništava na neškodljiv način.
- (6) Ako se pošiljka pirinča i proizvoda od pirinča sastoji od više serija/lotova uzorci radi utvrđivanja prisutnosti genetički modifikovanog pirinča i proizvoda od pirinča uzimaju se uzorci iz svake serije/lota na mjestu pregleda.
- (7) Pirinač i proizvodi od pirinča mogu se uvoziti i stavljati u promet ako se laboratorijskim ispitivanjem utvrdi da pošiljka pirinča i proizvoda od pirinča ne sadrži genetički modifikovane organizme.
- (8) Ova naredba ne primjenjuje se na proizvode iz Priloga 1 koji ne sadrže pirinač, ne sastoje se od pirinča ili nijesu proizvedeni od pirinča i ako su namijenjeni fizičkim licima isključivo za ličnu potrošnju i upotrebu u propisanim količinama.
- (9) Prilozi 1 i 2 i obrazac 1 čine sastavni dio ove naredbe.
- (10) Ova naredba stupa na snagu danom objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.

* U ovu naredbu prenijete su odredbe Imlementirajućije Odluke Evropske Komisije broj 2008/884/EU od 22. decembra 2011. o preduzimanju hitnih mjera u vezi neodobrenog genetički modifikovanog pirinča i proizvoda od pirinča porijeklom iz Kine i o stavljanju van snage Odluke 2008/289/EZ i Odluke Evropske Komisije broj 2013/287/EU o izmjenama Odluke broj 2008/884/EU o preduzimanju hitnih mjera u vezi neodobrenog genetički modifikovanog pirinča i proizvoda od pirinča porijeklom iz Kine

Broj:05-307/20-422/4

Podgorica, 17.februara 2020. godine

Ministar,
mr **Milutin Simović**, s.r.

PIRINAČ I PROIZVODI OD PIRINČA

Proizvodi	CN code
Pirinač u ljusci (neoljušteni ili sirovi)	1006 10
Oljušteni (smeđi) pirinač	1006 20
Polubijeli ili bijeli pirinač, uključujući polirani ili glazirani	1006 30
Lomljeni pirinač	1006 40 00
Brašno od pirinča	1102 90 50
Prekrupa i griz od pirinča	1103 19 50
Pelete od pirinča	1103 20 50
Pahuljice od pirinča	1104 19 91
Zrna žitarica, valjana ili u obliku pahuljica (osim zrna zobi, pšenice, raži, kukuruza, ječma i pahuljice od pirinča)	1104 19 99
Pirinčani skrob	1108 19 10
Prerađevine -hrana za odojčad u pakovanjima za prodaju na malo	19 01 10 00
Tjestenina koja sadrži jaja i koja nije kuvana, punjena ili pripremljena na drugi način,	19 02 11 00
Tjestenina koja ne sadrži jaja i koja nije kuvana, punjena ili pripremljena na drugi način,	1902 19
Punjena tjestenina bez obzira da li je ili nije kuvana ili drugačije pripremljena	1902 20
Ostala tjestenina (osim tjestenine koja nije kuvana, punjena ili pripremljena na drugi način i osim punjene tjestenine bez obzira da li je kuvana ili nekuvana ili je na drugi način pripremljena ili nije)	1902 30
Gotova hrana dobijena bubrenjem ili prženjem žitarica ili proizvoda od žitarica, dobijena od pirinča	1904 10 30
Proizvodi tipa musli dobijeni od neprženih žitnih pahuljica	1904 20 10
Gotova hrana dobijena od neprženih žitnih pahuljica ili mješavine neprženih žitnih pahuljica ili prženih žitnih pahuljica ili nabubrenih žitarica, dobijena od pirinča (osim proizvoda tipa musli dobijenih od neprženih žitnih pahuljica)	1904 20 95
Pirinač, kuvani ili na drugi način pripremljeni, koji nije navedena ili uključena na drugom mjestu (osim brašna, prekrupe i krupice, gotove hrane dobijene bubrenjem ili prženjem žitnih pahuljica ili dobijene od neprženih žitnih pahuljica ili od mješavine žitnih pahuljica i prženih žitnih pahuljica ili nabubrenih žitarica)	1904 90 10
Pirinčani papir	ex 1905 90 20
Keks	1905 90 45
Proizvodi dobijeni istiskivanjem ili ekspanzijom, aromatizovani ili soljeni	1905 90 55
Mekinje i drugi ostaci, bez obzira na to jesu li u obliku peleta ili nijesu, dobijeni pri prosijavanju, mljevenju ili drugačijoj obradi pirinča, osim onih sa sadržajem skroba do najviše 35% po masi	2302 40 02
Mekinje i drugi ostaci, bez obzira na to jesu li u obliku peleta ili nijesu, dobijeni pri prosijavanju, mljevenju ili drugačijoj obradi pirinča, osim onih sa sadržajem skroba do najviše 35% po masi	2302 40 08
Peptoni i njihovi derivati, osim proteinskih materija i njihovih derivata, koji nijesu navedeni ili uključeni na drugom mjestu, bez obzira da li su obrađeni hromom ili nijesu.	3504 00 00

Način uzimanja uzoraka i metode laboratorijskih ispitivanja na prisutnost genetski modificiranih organizama u pirinču i proizvodima od pirinča porijeklom iz Kine

1. UZIMANJE UZORAKA

Uzimanje uzoraka za službenu kontrolu na prisutnost genetski modificiranih organizama u pirinču i proizvodima od pirinča porijeklom iz Kine vrši se u skladu tačkom 3 ovog priloga.

1.2. Uzimanje uzoraka iz serije u rasutom stanju i priprema uzorka za laboratorijsko ispitivanje

Broj pojedinačnih uzoraka koji čine zbirni uzorak i priprema uzoraka za laboratorijsko ispitivanje vrši se u skladu sa propisom kojim se utvrđuje način uzimanja uzoraka i otkrivanje GMO i materijala proizvedenih od GMO u proizvodima i propisom o metodama za uzimanje uzoraka hrane i hrane za životinje. Količina laboratorijskog uzorka je 2,5 kg ali se može smanjiti na 500g za prerađenu hranu i hranu za životinje. Uzorci se uzimaju u skladu sa zakonom o bezbjednosti hrane a referentni uzorak se mora sastojati od zbirnog uzorka.

1.3. Uzimanje uzoraka upakovanog pirinča i proizvoda od pirinča

Broj pojedinačnih uzoraka koji čine zbirni uzorak i priprema uzoraka za laboratorijsko ispitivanje vrši se u skladu sa standardom: CEN/TS 15568:2007 ili jednakovrijednim standardom. Količina uzorka za laboratorijsko ispitivanje je 2,5kg ali se može smanjiti na 500g za prerađene proizvode od pirinča i hranu za životinje. Uzorci se uzimaju u skladu sa zakonom o bezbjednosti hrane a referentni uzorak se mora sastojati od zbirnog uzorka.

2. LABORATORIJSKO ISPITIVANJE UZORAKA

Laboratorijska ispitivanja na mjestu porijekla vrše se u za to određenoj laboratoriji - AQSIQ a prije stavljanja na tržište u laboratoriji određenoj za ispitivanje uzoraka uzetih iz službene kontrole (službenoj laboratoriji). Screening test se izvodi PCR-om u realnom vremenu u skladu sa metodom koju je objavio EU-RL GMFF (<http://gmo-crl.jrc.ec.europa.eu>) barem za sljedeće genetičke elemente: CAMV (Cauliflower Mosaic Virus) promotor 35S, NOS (nopalín syntase) terminator iz *Agrobacterium tumefaciens* i CryIAb, CryIAC i/ili CryIAb/ CryIAC koji su inženjstvom dobijeni iz bakterije ~~iz~~ *Bacillus thuringiensis*.

Kada se uzorak sastoji od zrna pirinča ovlaščena laboratorija uzima iz homogenizovanog laboratorijskog uzorka četiri uzorka za laboratorijska ispitivanja od po 240 grama (što je jednako 10000 zrna pirinča). Za prerađene proizvode, kao što su brašno, tjestenina ili skrob, uzorak za ispitivanje se može smanjiti na 125 grama. Četiri laboratorijska uzorka se samelju a zatim se ispituju posebno. Od svakog laboratorijskog uzorka se pripremaju dvije ekstrakcije. Za svaku ekstrakciju se izvodi jedan PCR test za svaki GM genetički element u skladu sa tačkom 3 ovog priloga.

Pošiljka pirinča ili proizvoda od pirinča je neusaglašena ako se u najmanje jednom laboratorijskom uzorku iz pošiljke otkrije najmanje jedan GM genetički element u skladu sa smjernicama datim u izvještaju referentne laboratorije Evropske unije za GMO (EU-RL-a za GMO).

3. METODE ZA LABORATORIJSKA ISPITIVANJA

Za ispitivanje prisutnosti genetski modificiranih organizama u pirinču i proizvodima od pirinča porijeklom iz Kine primjenjuju se sljedeće metode:

a) Za screening za CAMV (Cauliflower Mosaic Virus .mozak virus cvjetače) promotor 35S i NOS (nopaline syntase) terminator iz *Agrobacterium tumefaciens*.

ISO 21570: 2005 Metoda ispitivanja za detekciju genetski modificiranih organizama i od njih dobijenih proizvoda (kvantitativna metoda na osnovu nukleinske kiseline - Prilog B1 standarda)

H.-U. Waiblinger et.al., (2008) „Validacija i kolaborativna studija za P35 S i T-nos, dupla real- time screening metoda za detekciju GMO u hrani/proizvodima“ - Eur. Food Res. and Technol., Volume 226, 1221-1228.

E. Barbau- Piednoir et.al. (2010) „SYBR@Green qPCR screening metoda za prisutnost promotora 35S i NOS terminatora“ elementa u hrani i hrani za životinje - Eur. Food Res. And. Technol., Volume 230, 383-393.

Reiting R. Broll H , Waiblinger HU, Grohmann L (2007) Kolaborativna studija za T-nos real- time PCR metodu za sreening GMO u hrani/proizvodima - J. Verbr Lebensm 2:116-121.

b) Za screening CryIAb, CryIAC i/ili CryIAb/ CryIAC koji su dobijeni inženjstvom iz *Bacillus thuringiensis*.

E. Barbau- Piednoir et al., (in press) “SYBR@Green qPCR screening metoda za detekciju Roundup Ready®, LibertyLink® i CryIAb prijetnje u genetski modificiranom proizvodu Eur. Food Res. and Technol DOI 10.1007/s00217-011-1605-7.

Nakon provjere specifičnosti ovih metoda na velikom broju uzoraka pirinča i proizvoda od pirinča porijeklom iz Kine od strane EU-RL GMFF ova metoda je ocijenjena kao odgovarajuća za screening.

Prilikom primjene metoda iz podtač. a) i b) ove tačke uzimaju se obzir objavljene smjernice EU-RL GMFF.

4. Izvještaj o laboratorijskim ispitivanjima pirinča i proizvoda od pirinča na prisutnost genetski modificiranog pirinča i proizvoda od pirinča.

Laboratorijski izvještaj se sačinjava za svaki ispitivani uzorak.

Laboratorijski izvještaj treba da sadrži sljedeće podatke:

- Ime i adresu laboratorije u kojoj je izvršeno ispitivanje *obavezno ispuniti)
- Broj laboratorijskog izvještaja
- Identifikaciona oznaka laboratorijskog uzorka (<<000>>)
- Količina laboratorijskog uzorka (kg)
- Ako se uzorak dijeli - broj i količinu laboratorijskih uzoraka
- Broj i količina ispitanih djelova (X testirani dio od Y)
- Ukupna količina ispitivanog DNK (X ng/PCR)
- Nizovi DNK ispitani u odnosu na:

Podaci koji se daju: za svaku od sljedećih stavki navodi se metoda koja je korišćena i dobijeni prosječni Ct :

- Marker za pirinča
- Promotor 35S

- Terminator
- NOS
- Cry1Ab/Cry1Ac

j) Drugi niz(ovi) ispitani u odnosu na:

Podaci koji se daju:

- Status vrednovanja (npr: vrednovanje unutar laboratorije, vrednovanje unutar ustanove – navesti po kojem standardu, smjernici);
- Opis otkrivenih DNK nizova (referentni +ciljani geni);
- Specifičnost metode (skrining, specifičnost u odnosu na sastav ili specifičnost u odnosu na događaj);
- Apsolutna granica otkrivanja (broj kopije);
- Praktična granica otkrivanja (u odnosu na ispitivani uzorak), ako je utvrđena.

k) Opis pozitivnih kontrola za ciljni DNK i referentnih materijala.

Podaci koji se daju:

Izvor i priroda pozitivne kontrole i referentnih materijala (npr: plazmid, genomska DNK, CRM...)

l) Podaci o pozitivnoj kontroli:

Podaci koji se daju:

Navodi se količina (u ng DNK) ispitivane pozitivne kontrole i dobijeni prosječan broj Ct)

m) Ostala zapažanja

Zdravstveni sertifikat za uvoz pirinča i proizvoda od pirinča u Crnu Goru

1. Memorandum/zaglavlje nadležnog organa

(upisati naziv nadležnog organa)

Broj pošiljke: _____ Broj sertifikata/ _____

U skladu sa naredbom o preduzimanju hitnih mjera u vezi sa genetički modifikovanim pirinčom i proizvodima od pirinča porijeklom iz Kine

Nadležni organ

POTVRĐUJE DA SU/ CERTIFIES

(upiši hranu/hranu za životinje)

Iz ove pošiljke koja se sastoji od:

(opis pošiljke, proizvoda, broja i vrste paketa, bruto ili neto težina)

Utovareni u _____

(mjesto utovara)

Prevozno sredstvo _____

(vrsta i oznaka transportnog sredstva)

Krajnje odredište/*going to* _____

(mjesto i država destinacije)

Pošiljalac/*which comes from establishment* _____

(ime i adresa proizvođača)

bili proizvedeni, razvrstani, obrađeni, prerađeni, upakovani i transportovani u skladu sa dobrom higijenskom praksom.

Iz ove pošiljke uzeti su uzorci u skladu sa Naredbom o preduzimanju hitnih mjera u vezi sa genetički modifikovanim pirinčom i proizvodima od pirinča porijeklom iz Kine dana _____ i podvrgnuti laboratorijskom ispitivanju dana _____u

(naziv laboratorije)

radi utvrđivanja odsutnosti neodobrenih genetički modifikovanih organizama.

Uz ovaj sertifikat prilažu se dokazi o uzimanju uzoraka, korišćenim metodama laboratorijskih ispitivanja i rezultati svih laboratorijskih ispitivanja za svaki proizvod u pošiljci.

Ovaj sertifikat važi do _____

Sastavljeno u _____ dana _____

Pečat nadležnog organa

Potpis odgovornog lica/inspektora _____

OPŠTE NAPOMENE:

*(Entry Exit Inspection and Quarantine Bureau of the People's Republic of China - AQSIQ).

- za svaki ispitani uzorak prilaže se laboratorijski nalaz